

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BİR KÖPRÜ: OSMANLICA

İnsanoğlu, duygu, düşünce ve isteklerinin dışı vurumunu iletişim kanallarıyla gerçekleştirmektedir. İletişimin çok farklı araçları bulunmaktadır. El-kol hareketleri, jest ve mimikler, görsel ve yazılı iletişim kanalları... Yazılı iletişim kanallarının dışındakiler anlık veri sağlamaktadır. Akılda kalması, bulunduğu zamandan sonraya hitap etme ihtimali ise yok denecek kadar azdır. Yazı ise, hem ortaya çıktığı dönemi, hem de daha sonraki zamanları etkisi altına alan bir yapıya sahiptir. Atalarımız, “Söz uçar, yazı kalır” veya “Kim yazarsa kalır, kim de ezberlerse uçar gider” şeklinde yazının değerini ifade eden sözler serdetmişlerdir.

Yazı; tarih, medeniyet, geçmiş, gelecek, kültür, yaşam, var olma, diğer milletlerden ayrılma, özgün olma, nesilleri inşa etme, bilgi, tecrübe ve birikimlerin aktarılması demektir. Kısaca insanoğlunun bütün yaşamını içine alan şümüllü bir ifadenin ta kendisidir. Onun için, tarihsel süreçte milletler yazılarının değerini bilmek için ülkelerinde yoğun mücadeleler vermişler hatta savaşmışlardır. Yazılarının savaşını verenler, geçmişten geleceğe, nesiller arasında tevarüs eden bir miras bırakmışlar, millet olarak ilerlemişlerdir. Ancak hiçbir yazı mücadelesi vermeyen milletler ise köksüz ağaçlar misali bin bir türlü sıkıntıya düşer olmuşlardır. Birinci kısma, gelişmiş ülkeleri, ikinci kısma ise ülkemizi örnek göstermek mümkündür.

Osmanlı döneminde, milletimiz ve onun egemenliği altındaki bölgelerde Osmanlı Türkçesi anlamına gelen ve günümüzde Osmanlıca olarak bilinen çoğunluğu Türkçe, bir kısmı Arapça ve Farsça’dan geçen kelimelerden oluşmaktadır. Neticede insanların kullandığı dil Türkçedir.

1 Kasım 1928 yılında yeni cumhuriyeti inşa etme sürecinde kritik bir inkılap yapılmıştır. Bu, harf inkılabıdır. İnsanlar bir gün önce önlerine gelen metinleri okurken, bir gün sonra cahil hale gelmişlerdir. Bir gün önce kütüphanelerdeki kitaplarla haşır neşir olan bir kişiye, bir gün sonra yollar kapatılmıştır. Adeta Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yaşayan insanlar köksüz yepyeni doğmuş bir kültür ve medeniyet inşa edilme sürecinin baş aktörleri olmuşlardır. Mehmet Akif ve Bediüzzaman’ın söylediği gibi “Mimsiz bir medeniyet” inşa edilme süreci başlatılmıştır.

Bir inkılap yapılırken mutlaka üzerinde tartışma, öngörü ve derin analizler yapılmaktadır. Harf inkılabı yapılırken de benzer aşamalardan geçildiğini düşünmek gayet doğaldır. Bir günde insanları cahil kılan, dede ile torunu, geçmiş ile gelecek nesillerin arasını koparan bu inkılabın da belirli amaçlar çerçevesinde yapıldığı tespit edilmektedir. Bu durum, inkılabın mimarlarından İsmet İnönü’nün hatıralarında şu şekilde geçmektedir:

“Harf devriminin tek amacı ve hatta en önemli amacı, okuma yazmanın yaygınlaşmasını sağlama değildir. Okur-yazar oranının düşük oluşunun yegâne sebebi, alfabenin öğrenilmesinin zor olması değildi. Uzun yıllar devlet, eğitim sorununa eğilmemiş, kütleli eğitime önem vermemişti. Devrimin temel gayelerinden biri yeni nesillere geçmişin kapılarını kapamak, Arap-İslâm dünyası ile bağları koparmak ve dinin toplum üzerindeki etkisini zayıflatmaktı. Yeni nesiller, eski yazıyı

öğrenemeyecekler, yeni yazı ile çıkan eserleri de biz denetleyecektik. Din eserleri eski yazıyla yazılmış olduğundan okunmayacak, dinin toplum üzerindeki etkisi azalacaktı.” (İsmet İnönü, Hatıralar; C. 2, s. 223).

Aslında yeni inşa edilmeye çalışılan cumhuriyetin yönünün hangi tarafa olacağını adımlarının başında harf inkılabı gelmektedir. İnkılabın 1928 yılında yapıldığı düşünülürse, dış saiklerin telkinleri, tavsiyeleri hatta gizli anlaşma maddelerinde böyle bir emrin olabileceğini düşünmek hayalcilik olmamalıdır. Bizi bu düşünceye sevk eden temel nokta, ikinci dünya savaşından sonra Japonlara dayatılan anlaşma maddelerinde gizlidir. Anlaşma maddelerinden birisi, Japonların yazılarını değiştirmelerini içermektedir. Dönemin Japon yöneticisi, diğer maddeler her ne kadar ağır olursa olsun kabul ederiz, ancak bu maddeyi kabul edemeyiz demiştir. Sonuçta alfabeleri kalmıştır. O Japon yönetici, o gün içinde buldukları durumdan çıkışın gelecek nesillerin elinde olduğunu, onların yaşananları anlaması için geçmiş ile aynı dili kullanmaları gerektiğinin farkında/bilincindedir. Neticede Japonya kısa sürede kendini toplamış, bugün dünyanın 3. büyük ekonomisi haline gelmiştir.

Ülkemizdeki harf devrimine ise adeta güle oynaya gidilmiş, insanlara harf devrimi yapıyoruz, dili herkes kolay bir şekilde öğrenecek perdesi arkasında dinden, İslam dünyasından ve atalarımızın yazdığı eserlere ulaşamamaktan kaynaklandığı bariz bir şekilde zikredilmiştir. Bu, hesabı hem dünyada hem de ahirette verilemeyecek kadar ağır bir vebaldir.

İslam dünyasının kültür ve medeniyet serüveninde iki kırılma noktası bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Moğollar tarafından Bağdat'ın işgali, diğeri ise Batı İslam dünyası olarak zikredilen Endülüs'ün Hristiyanların eline geçmesidir. Moğollar Bağdat'a girdiklerinde, kütüphanelerde ne kadar kitap varsa, hepsini Dicle nehrine doldurmuşlar, nehir günlerce mürekkep renginde akmıştır. Endülüs, Hristiyanlar tarafından işgal edilince, özellikle Kurtuba'da kütüphanelerdeki kitaplar papazların riasetinde meydanlara toplanmış ve yakılmıştır. Binlerce kıymetli eser orada yok olmuştur. İslam kültür ve medeniyetinin eşsiz eserleri ve birikimleri orada silinmiştir. Her iki olay, İslam dünyası için ilerlemenin önünde hafıza kaybı olarak bir engel teşkil etmiştir. 1928 yılında yapılan harf inkılabı da ülkemiz adına bir kırılma noktasıdır. Kökü, tarihin derinliklerine ulaşmış bir milletin evlatlarına bir gecede siz artık cahilsiniz denilmiştir.

Cumhuriyetin kurucu iradesinin gelecek nesiller için ortaya koyduğu öngörüler belirli oranda tutmuştur. Ancak tam değildir. Çünkü 1950'li yıllara kadar yapılan baskı ile insanları değişime tabi tutma ameliyesinin tam olarak maya tutmadığı görülmektedir. Millet yine eski gelenek ve göreneklerine dönüşün kararını vermiş, bugünlere kadar da o şekilde gelmiştir. Bugün artık birçok yerde her ne kadar yeterli olmasa da atasının yazısını okuyabilen bir nesil vardır. Şimdiye kadar ihmal edilse de Osmanlı arşivleri bu memleketin evlatlarına hizmet vermeye devam etmektedir. Başbakanlığa bağlı İstanbul'daki Osmanlı arşivlerini okuyacak nesillere ihtiyaç vardır. Söz konusu yerde, yabancı birçok araştırmacı Osmanlıca'yı iyi derecede bilerek oraya gelmiş, atalarımız üzerinde araştırma yapmaktadır.

Onlar yurt dışından gelip Osmanlıcaıyı ğreniyorlarsa, bu memleketin evlatlarının da neler yapması gerektiğini her birimiz ayrı ayrı düşünmemiz gerekmektedir.

Dinden, imandan ve yazılan eserlerden kurtarmak için yapılan bir inkılabın bu millete ne kadar yaralar açtığını düşünmek bile akıllara zarar bir durumdur. Asırlardır dünyaya yön veren bir medeniyetin varisleri atalarını tanımamaktadırlar. Bu, her birimizin üzerinde bir sorumluluktur. Hem kendimize hem de çocuklarımıza atasını tanıma fırsatı vermemiz gerekmektedir. Bunun yollarından birisi hatta en önemlisi kullanılan yazıyı, Osmanlıcaıyı öğretmek olmalıdır.